

๑. ชื่อโครงการ โครงการรณรงค์ป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงภายในตำบลสนามชัย
ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

๓. หลักการและเหตุผล

กลุ่มโรคไม่ติดต่อ (Noncommunicable disease) เป็นปัญหาสุขภาพอันดับหนึ่งของโลก ทั้งในมิติของจำนวนการเสียชีวิต และภาระโรคโดยรวม จากการรายงานข้อมูลขององค์การอนามัยโลก (WHO, ๒๕๖๐) พบประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๓๘ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็น ๔๑ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ คิดเป็นสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมดของประชากรโลก เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖๘ เป็นร้อยละ ๗๑ ของสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมดของประชากรโลก (กรมควบคุมโรค กองโรคไม่ติดต่อ, ๒๕๖๒) อีกทั้งแต่ละปียังพบผู้เสียชีวิตจากโรคไม่ติดต่อในกลุ่มอายุ ๓๐-๖๙ ปี หรือเรียกว่า “การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร” มากถึง ๑๕ ล้านคนโดยร้อยละ ๘๕ เกิดในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ และกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียสุขภาพและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง

แม้ว่าที่ผ่านมาอัตราอุบัติการณ์การเกิดโรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวานรายใหม่จะมีแนวโน้มลดลง โดยมีปัจจัยเชิงบวกจากด้านนโยบายซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุม ป้องกันโรคและปัจจัยเสี่ยงของภาวะความดันโลหิตสูงที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและพฤติกรรมในประชาชนที่ดีขึ้นทั้งในกลุ่มวัยผู้ใหญ่และวัยรุ่น คือความชุกของการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามปัจจัยเสี่ยงเชิงลบที่คุกคามสุขภาพคือ การบริโภคอาหารที่ไม่สมดุล และการมีกิจกรรมทางกายที่ไม่เพียงพอ ซึ่งการส่งเสริมและลดการเกิดโรคไม่ติดต่ออย่างเป็นรูปธรรมอาจทำได้จากการดำเนินมาตรการอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะมาตรการด้านการควบคุมการบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม นอกจากนี้ควรมีการสำรวจข้อมูลสถานะสุขภาพอย่างต่อเนื่อง (กรมควบคุมโรค กองโรคไม่ติดต่อ, ๒๕๖๒) จากที่ผ่านมามีการเก็บข้อมูลสุขภาพในหลากหลายวิธีและช่องทาง ข้อมูลที่ได้จะส่งผลต่อการวางแผนการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

การป้องกันการเกิดโรคไร้เชื้อเรื้อรังซึ่งเป็นโรคที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสามารถกระทำได้โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตโดยเฉพาะการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อนให้เพียงพอ หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่และสุรา การคุม น้ำหนักตัว และการตรวจสุขภาพประจำ (ฝ่ายเวชศาสตร์ครอบครัว โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, ๒๕๖๓) สอดรับกับการที่ประเทศไทยมีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านโรคไม่ติดต่อและปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาอย่างครอบคลุมครบถ้วนการป้องกันการเกิดโรคไร้เชื้อเรื้อรัง เช่น ๑) แผนยุทธศาสตร์สุขภาพวิถีชีวิตไทย พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ ๒) แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อระดับชาติ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ๓) แผนยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาภาวะน้ำหนักเกินและภาวะอ้วน พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๖๒ ๔) แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ ๕) แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๒ ๖) ยุทธศาสตร์การลดการบริโภคเกลือและโซเดียมในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๘ และ ๗) แผนการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓ เป็นต้น (กองโรคไม่ติดต่อ, ๒๕๕๙) จะเห็นได้ว่าการให้ความสำคัญกับการป้องกันการเกิดโรคไม่ติดต่ออย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

สถาบันพระบรมราชชนกเป็นสถาบันทางการศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านสุขภาพ และมีภารกิจที่ต้องเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน จึงมีการต่อยอดนโยบายป้องกันโรคเรื้อรัง ๗ สี ของกระทรวงสาธารณสุข ที่นำมาใช้ในการควบคุมป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง มีการสร้างระบบเฝ้าระวังควบคุมแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ (สีเขียว) กลุ่มเสี่ยง (สีเขียวอ่อน) กลุ่มป่วย (สีเขียวเข้ม สีเหลือง สีส้ม และสีแดง) และกลุ่มโรคแทรกซ้อน (สีดำ) โดยนำมาใช้ในการจัดระดับความรุนแรงของโรคเรื้อรัง เพื่อให้ผู้ป่วยและประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจที่ชัดเจนและรับทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมต่อระดับความรุนแรงของโรคได้ ช่วยให้การให้ข้อมูลต่อผู้ป่วยมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะการเปรียบเทียบระดับอาการกับป้องกันโรคเรื้อรังจะทำให้ผู้ป่วยเข้าใจสถานการณ์ของตนเองว่าอยู่ในระดับใด ขณะเดียวกัน ผู้ดูแลรักษาก็สามารถให้ข้อมูลการปฏิบัติตน และกำหนดแนวทางการดูแลรักษาได้เหมาะสม (MRG online, ๒๕๕๖)

สถานการณ์โรคเรื้อรังพื้นที่ตำบลสนามชัย ในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ พบว่ามีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน ดังนี้

หมู่บ้าน	โรคความดันโลหิตสูง	โรคเบาหวาน	โรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวาน
หมู่ที่ ๑ บ้านหัวถนน	๓๕	๗๒	๓๕
หมู่ที่ ๒ บ้านกิโลแปด	๓๙	๖๒	๑๘
หมู่ที่ ๓ บ้านหัวเกาะ	๒๕	๗๓	๒๔
หมู่ที่ ๔ บ้านหัวเวียง	๓๕	๕๔	๑๔
หมู่ที่ ๕ บ้านสนามชัย	๖๑	๑๔๑	๔๓
หมู่ที่ ๖ บ้านดอนโพ	๒๖	๗๕	๑๙
รวม	๒๒๑	๔๗๗	๑๕๓

โดยปีที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย มีการดำเนินการร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสนามชัย และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี ในการขับเคลื่อนนโยบาย ด้วยการนำแนวคิด สบข.โมเดล ๒๐๒๒ มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อมุ่งเน้นให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี เสริมพลังในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคให้กับประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ ๒ บ้านกิโลแปด ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยดำเนินการคัดกรองภาวะสุขภาพ ออกแบบการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับระดับสรีระบุคคล ทั้งนี้ผลจากการดำเนินงานพบว่า ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูง

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัยเล็งเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าว จึงได้จัดโครงการรณรงค์ป้องกันโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงภายในตำบลสนามชัย เพื่อขยายการดำเนินงานในการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีเพิ่มขึ้นโดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จะดำเนินการ ๓ หมู่ คือ หมู่ที่ ๒, ๕ และ ๖ และปีงบประมาณ ๒๕๖๗ จะดำเนินการเพิ่มเติมในหมู่ที่ ๑, ๓ และ ๔ ซึ่งจะส่งผลต่อการมีสุขภาพที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในตำบลสนามชัยได้ในอนาคต

๔.วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ความรู้ประชาชนแกนนำในการส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒
๒. เพื่อดำเนินการคัดกรองภาวะสุขภาพประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป หมู่ ๑,๓ และ ๔ ตำบลสนามชัย ตามตามระดับสีโดยใช้แนวคิดตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒
๓. เพื่อดำเนินการปรับพฤติกรรมกลุ่มประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป หมู่ ๑,๓ และ ๔ ตำบลสนามชัย ตามตามระดับสีโดยใช้แนวคิดตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

๕.กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ ๑ ดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๖

กิจกรรมที่ ๑ การสร้างแกนนำในการส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ แกนนำประชาชนในพื้นที่ หมู่ ๒,๕ และ ๖ ตำบลสนามชัย จำนวน หมู่ละ ๑๐ คน

กิจกรรมที่ ๒ การดำเนินการคัดกรองภาวะสุขภาพประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป แยกตามระดับสี ตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ในหมู่ที่ ๒,๕ และ ๖ ตำบลสนามชัย อย่างน้อยจำนวน ๑๕๐คน

กิจกรรมที่ ๓ การดำเนินการปรับพฤติกรรมกลุ่มประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป แยกตามระดับสี ตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ในหมู่ที่ ๒,๕ และ ๖ ตำบลสนามชัย จำนวนหมู่ละ ๕๐ คน รวม ๑๕๐ คน

ระยะที่ ๒ ดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

กิจกรรมที่ ๑ การสร้างแกนนำในการส่งเสริมสุขภาพตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ แกนนำประชาชนในพื้นที่ หมู่ ๑,๓ และ ๔ ตำบลสนามชัย จำนวน หมู่ละ ๑๐ คน

กิจกรรมที่ ๒ การดำเนินการคัดกรองภาวะสุขภาพประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป แยกตามระดับสี ตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป หมู่ ๑,๓ และ ๔ ตำบลสนามชัย อย่างน้อยจำนวน ๑๕๐คน

กิจกรรมที่ ๓ การดำเนินการปรับพฤติกรรมกลุ่มประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป แยกตามระดับสี ตามแนวคิด สบช. โมเดล ๒๐๒๒

- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป หมู่ ๑,๓ และ ๔ ตำบลสนามชัย จำนวนหมู่ละ ๕๐ คน รวม ๑๕๐ คน